

Szakedolgozatok a Neveléstudományi Tanszéken

A debreceni Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Neveléstudományi Tanszékén az oktatott tárgyakhoz kapcsolódva évente mintegy 110 szakedolgozatot írnak a hallgatók. A következők reprezentálják az utóbbi év témaajánlatainak sokszínűségét, a pedagógiai munka hatékonyságát segítő elemzéseket, a hallgatók igényes munkáit, valamint az oktatók és hallgatók hosszabb, tartalmas műhelymunkáit.

Tóbiás Dóra: Az edelényi I. Sz. Általános Iskola története 1949-től napjainkig

A dolgozatban feldolgozásra került hazánk közoktatásügyi helyzete 1949-től napjainkig, Edelény község történeti bemutatása, az iskola objektumának, felszereltségének fejlődéstörténete, a tantestület bemutatása (végzettség, szolgálati idő, továbbképzés, életkörülmény), az iskola tanulóinak statisztikai bemutatása, továbbtanulás, tanulmányi eredmények, az iskola szakmai munkájának értékelése a felügyeleti látogatások tükrében, az egyéb tevékenységi területek: szakkörök, sport, kulturális tevékenység, önkormányzat, hagyományok.

A dolgozat eredeti irattári és levéltári anyag alapján készült. Értéke az, hogy ráirányítja a figyelmet az iskolai munka alapproblémáira és erősíti a hagyományok ápolását.

Lázár Mária: A cserkészlet története Mezőkövesden

A magyar cserkészlet történetének rövid bemutatása után bepillantást ad Mezőkövesd múltjába. Az érdemi fejezetekben részletesen tárgyalja a helyi Törekvés, majd a Bem apó cserkészcsapat keletkezésének körülményeit, életének fontosabb történéseit, különös tekintettel a nevelőhatások érvényesülésére.

Legvégül pedig a rendszerváltás után újjáéledt 127. sz. Szent László Cserkészcsapatról olvashatunk.

A munkát gazdag jegyzetapparátus és képek sokasága teszi érdekletessé.

Obbágy Csabáné:

Pedagógusok a világnézetileg semleges iskolában

Témaválasztását szakmai és emberi felelősségvállalás jellemzi. A téma aktualitását, fontosságát meggyőző módon adja elő.

Alaposan feltárja és bemutatja azt a szociokulturális környezetet, amelyben gondjai, feladatai megfogalmazódnak, ahol dolgozatának anyagát összegyűjtötte.

A téma szakirodalmát széleskörűen ismeri, alaposan feldolgozta, kritikusan elemzi, mindig következetesen a saját elképzelésének szemüvegén keresztül. Elfogadható, meggyőző álláspontot képvisel ebben a nehéz kérdésben.

Saját empirikus vizsgálatával tovább kutatja a helyes megoldást és öt pontban felvázolja a saját elképzeléseit, melyek igen figyelemre méltóak.

A dolgozat értékét emelik a mellékletek.

Tamási Klára: A tanítóideál – gyermekszemmel

A dolgozatíró jól ismeri és feldolgozza a téma nemzetközi és hazai szakirodalmát. Interdiszciplináris témakidolgozása meggyőzővé teszi témaválasztását.

A vizsgálat a kisiskolás korosztályra vonatkozik, különböző településszerkezeten és szociológiai mezőben. A dolgozatban alkalmazott vizsgálati módszerek több szempontúak, összehasonlító elemzésre alkalmasak.

Eredményeiben bemutatja a pedagógus személyiség főbb paramétereit a kisiskolások életkori, nemek és tanulmányi eredmények, valamint a gyermekvezetők szempontjából. Összefüggéseket keres a fenti tényezők mellett a szülők foglalkozása, életkori megoszlása szerint is. A dolgozat feltárja azokat a lehetőségeket, miként lehet fejleszteni az alsó tagozatos pedagóguscsoportok értékjelzőit, hogyan lehet elfogadhatóbbá tenni a tanuló-szülő-pedagógus kapcsolatot.

Csabai Emőke-Szabó Gyöngyi: Egészségnevelés az alsó tagozatban

A kutatás tudománytörténeti előzményeiben alaposan és részletesen bemutatják a téma hazai eredményeit, jól elemzik a szakirodalmat. A dolgozatírók célkitűzéseiben szerepel a tanári és szülői mintán belül feltárni a témához kapcsolódó attitűdöket, megvizsgálni a leggyakoribb és leghatékonyabb egészségnevelési metodikákat, az alkalmazásukat befolyásoló tényezőket, feltárni az egészségnevelési szokásokat, azok gyakoriságát, intenzitását, a gyermeki viselkedéssel kapcsolatos összefüggéseket.

A vizsgálat során a módszertanilag megalapozott ok- és tárgyfeltárás igénye vezette a dolgozatírókat. Eredményeik hozzájárulhatnak a pedagógusképzés tartalmi megújításához is, a gyakorló pedagógusok számára pedig olyan, a gyakorlatban azonnal alkalmazható ismereteket ad, amelyek fokozhatják a visszajelzési formákat, azok tudatosságát és ezáltal a nevelő munka hatékonyságát.

Hudák Rita: Az alsó tagozatos nevelő munkában alkalmazott játék kreativitást fejlesztő hatása

A szerző a vizuális nevelés során alkalmazott játék kreativitást fejlesztő hatását vizsgálta a tanári attitűddel összefüggésben. Vizsgálati célja, összehasonlító elemzés alsó tagozatos csoportok esetében.

A vizsgálat eredményeit Torrance-teszttel rögzítette, elemezte és összehasonlította a nyert adatokat.

Megállapította, a kreativitást segíti, fejleszti a játék, de nagymértékben a tanári attitűd határozza meg.

Hajdú Erika: A gyermeki személyiség alakulása a kedvezőtlen családstruktúra és szociális viszonyok tükrében

Az általános iskolások – különösen az alsó tagozatosok – körében évről évre nő a nehezen nevelhető gyermekek száma. Ennek ellenére ez a terület az elmúlt évtizedekben meglehetősen elhanyagolt volt, a nevelők sem tudtak megbirkózni az e téren rájuk háruló feladatokkal. A szerző a gyakorló pedagógusoknak szóló segítség szándékával közelít a

problémakörhöz – mozgósítva a nevelésszociológia, nevelésszociológia, gyermekpszichiátria rendelkezésre álló elméleti ismereteit.

A nehezen nevelhetőséget, magatartási rendellenességeket a szocializáció zavaraként értelmezi (Parent-Gonnet, 1965., Kósáné Ormai, 1981.) Vizsgálja kialakulásának okait, a környezeti hatások (családi struktúra, nevelői attitűd, nevelési eljárások stb.) szerepét a viselkedészavar létrejöttében és megnyilvánulási formáit.

Hipotézisek: 1. A rendezetlen családi viszonyok között élő gyermekek impulzívabban vagy éppen túlzottan gátoltak a rendezett körülmények között élő társaikhoz viszonyítva. 2. Azok a gyermekek, akiket szüleik sokat büntetnek, érzelmileg labilissá válnak, az ant-roverzió irányába fejlődnek.

Vizsgálati módszerek: 1. Kérdőív (a család szociális körülményeinek vizsgálata), 2. JEPQ-teszt, 3. IKE-teszt.

Vizsgálati populáció: két általános iskolai osztály (2. és 3. osztály, összesen 42 fő).

A szerző a vizsgálati adatokat matematikai-statisztikai módszerekkel dolgozza fel, összefüggéseket, együttjárásokat ismer fel. Ezek követhetőségét táblázatokkal, grafikonokkal, diagramokkal segíti.

A vizsgálatok során bizonyítást nyert, hogy az adott populáció keretében a negatív hatások kedvezőtlen irányba fordítják a személyiségfejlődést. Vannak szülők, akik a gyermeknevelésben a büntetést mindenhatónak tartják. A gyerekekre jellemző az érzelmelek hullámváza, és a látszólag minden ok nélkül fennálló félelem, szorongás.

Demjén Éva: Fiatalkorú bűnözők könyv- és könyvtárképe

A társadalmi beilleszkedési zavarok magyarországi tendenciái motiválták a szerző témaválasztását.

Jogerős ítélettel a Tököli Fiatalkorúak Börtönében és Fogházában büntetésüket töltő fiatalok körében vizsgálta az olvasási szokások kialakulását befolyásoló tényezőket. Az iskolai végzettség és életkor szerint heterogén összetételű vizsgálati csoport a több szempontú elemzést és összehasonlítást tette lehetővé.

A dokumentumelemzéssel ill. kérdőíves módszerrel gyűjtött adatok: a családi környezet életvitelét, élményeit és tapasztalatait, a szülők ill. fiatalok iskolai végzettségét, valamint a fiatalok általános tájékozottságát és könyvhöz fűződő viszonyát tárta fel. Az adatok elemzése megerősítette azt a feltételezést, hogy többek között az olvasási szokásokat – döntően a családi élmények, szokások, valamint a fiatalok iskolai végzettsége határozza meg. A könyv kiválasztásánál az iskolai végzettségtől és a családi körülménytől függetlenül a pozitív hősöket keresik.

A vizsgálat tanulságai a közoktatás és közművelődés területén egyaránt felhasználhatók.

Bukovszky Julianna: Az enyhe értelmi fogyatékosok mesealkotása

A szakdolgozat 1992-ben készült gyógypedagógia témakörben. A dolgozat 120 oldal, valamint a függelékben 25 mese jegyzőkönyve található.

Mottó: „Minden embert tisztelni kell.. Mert hiszen nem tudjuk, hogy milyen, hogy miért született, hogy mi telik tőle...” (Gorkij)

A dolgozat alapját jelentő vizsgálatot 20 enyhe értelmi fogyatékos gyerekekkel készítette a speciális iskola 2–3–4. osztályában. Hipotéziseiben az enyhe értelmi fogyatékosok

személyiségére, a kudarcaik miatt kialakult feltételezett feszültségekre, valamint stilisztikai elemekre vonatkozó kérdéseket fogalmaz meg. Ez utóbbihoz három csoportban összesen 13 szempontot állított össze.

A mű egyik érdekessége a mesékkel foglalkozó elméleti rész, melyben az emberiség történetéhez megy vissza, hogy végigvezesse a mese helyét a világban napjainkig. Ezt a gondolatot jól követhetően és magabiztosan folytatja az enyhe értelmi fogyatékos gyerekek meséinek bemutatásakor is.

A dolgozat egyik zárógondolata attól válik jelentőssé, hogy segít a fogyatékosok máságát úgy elfogadtatni a „társadalommal”, hogy közben nem felejtjük el, hogy ők is emberek: „...képesek meséket alkotni, amelyekben megjelennek gondoljaik, problémáik, örömeik, sikereik, kudarcaik, s ezt a mesealkotást értelmi szintjüknek megfelelő módon, s ezen a szinten a lehetőségek teljes kihasználásával teszik.”

NANSZÁKNÉ CSERFALVI ILONA